

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНИК „ПРАВДА И ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА“
ОД РЕДОВЕН ПРОФ. Д-Р ИВИЦА ЈОСИФОВИЌ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-76/14 од 168. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правниот факултет, одржана на 18.8.2020 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- академик д-р Владо Камбовски, редовен професор во пензија;
- д-р Никола Тупанчески, редовен професор на Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ПРАВДА И ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА“ од редовен проф. д-р Ивица Јосифовиќ, наменет за студентите на втор циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Правда и внатрешни работи на Европската Унија“ од проф. д-р Ивица Јосифовиќ претставува заложба на авторот за обезбедување на потребната литература за предметот Правда и внатрешни работи на Европската Унија, наменет за студентите на втор циклус студии на Правниот факултет. Учебникот ги содржи сите предвидени тематски целини што се опфатени во предметната програма за предметот Правда и внатрешни работи на Европската Унија, кој е застапен во прв семестар на втор циклус на студии со неделен фонд на часови (2+1+1).

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот содржи вкупно 383 страници, од кои на 15 страници се сместени над 120 релевантни библиографски единици кои се однесуваат на книги, монографии, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници кои ги покриваат подрачјата третирани во трудот. Понатаму, во трудот се користени најважните правни акти ЕУ, Советот на Европа и други релевантни меѓународни организации, но и на многубројни мултилатерални и билатерални договори, конференции и конвенции кои се тесно поврзани со предметот. Исто така, во трудот е користена и обемна судска пракса како на Судот на правдата на Европската Унија, така и на Европскиот суд за човекови права и националните судови. Трудот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонт Arial, големина на буквите е 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Во државата е веќе објавен учебник со ист наслов од страна на професори на Правниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Меѓутоа, содржината на ракописот и пристапот во пишувањето на учебникот кој е предмет на оваа рецензија се разликува концептуално, содржински, методолошки и теоретски земајќи ги предвид сите тематски целини опфатени во учебникот. Предложениот учебник на проф. Ивица Јосифовиќ е прв од областа по стапувањето во сила на Договорот од Лисабон со кој се извршени најголемите измени на договорите за основање на Европската Унија, со што Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип ќе се вброи во универзитетите кои имаат издадено сопствен учебник, бесплатно достапен за сите студенти на УГД преку системот на е-библиотека.

Краток опис на содржината: Учебникот е напишан на оригинален начин и ја обработува релевантната проблематика од соодветната област. Може да се каже дека трудот претставува научен материјал со висок квалитет, кој може да се примени за стекнување на широки знаења од доменот на правдата и внатрешните работи во рамки на Европската Унија, како за студентите, така и за пошироката јавност. Во таа смисла, учебникот како учебно помагало претставува основен едукативен напишан стручен материјал, приспособен на потребите за образование и едукација за областа на правдата и внатрешните работи во Европската Унија. Покрај теоретските теми, во учебникот има обемна разработена и судска пракса. Затоа сметаме дека овој учебник е од извонредно значење, како од теоретски, така и од практичен аспект.

Од содржински аспект, учебникот е структуриран во петнаесет глави, со судски примери и повеќе табели.

Во првата глава се дадени воведни напомени за развојот и карактеристиките на проблематиката на правдата и внатрешните работи во рамки на Европската Унија. Со оглед на тоа што студентите веќе од првиот циклус на студии се имаат запознаено со Европската Унија, нејзините институции и начинот на функционирање, воведните напомени, исто така, го опфаќаат и развојот на соработката во областа на правда и внатрешни работи, како и причините поради кои оваа област е дел од Европската Унија.

Втората глава од овој учебник се осврнува на развојот на областа на правда и внатрешни работи во Европската Унија со Договорот од Мастрихт, опфаќајќи ги областите на соработка утврдени со Договорот и институционалната поставеност. Подетално се разработени демократскиот дефицит и еволутивната клаузула што придонесоа до унапредување на соработката во оваа област со Договорот од Амстердам.

Третата глава од овој учебник ја разработува областа на правда и внатрешни работи на Европската Унија со Договорот од Амстердам. Централно за оваа глава е создавањето на она што денес претставува Област на слобода, безбедност и правда. Покрај поимот на оваа нова област, во оваа глава авторот целосно се осврнува на односот на „првиот“ и „третиот“ столб на Европската Унија, преку разработка на меѓувладината соработка и зајакнувањето на улогата на Европската заедница. Подетално, авторот се осврнува на интеграцијата на Шенгенската спогодба во Договорот од Амстердам, како главен инструмент за соработка во областа на слобода, безбедност и правда.

Во четвртата глава авторот дава приказ на најзначајните измени утврдени со Договорот од Ница. Со оглед на тоа што овој Договор не претстави многу значење и измени во областа на правда и внатрешни работи, главниот елемент се однесува на институционалните промени, како и на создавањето на Повелбата за основните право во Европската Унија како прв документ кој ги опфаќа човековите права во рамки на Европската Унија.

Петтата глава се осврнува на развојот на правосудната соработка и правосудниот простор, кои се однесуваат како на соработката во рамки на кривичната материја, така и во рамки на граѓанската материја. Притоа, опфатени се механизмите на соработка во двете материи.

Во шестата глава авторот го објаснува развојот на полициската соработка во рамки на Европската Унија. Притоа објаснет е поимот полициска соработка, како и развојот на соработката преку договорите за Европската Унија. Поради меѓувладиниот принцип на соработка во оваа област, опфатени се повеќе клубови за борба против криминалот, кои придонесоа за создавање на единство во областа на безбедноста преку Шенгенската интеграција и соработката на националните полициски органи.

Без да се намалува значењето на претходните глави, од седмата глава започнува централниот дел на овој учебник кој се однесува на областа на права и внатрешните работи во Европската Унија според Договорот од Лисабон, односно според денешната поставеност и функционирање на оваа област. По објаснувањето на општите промени според Договорот од Лисабон, авторот се осврнува на одредбите од Договорот кои се однесуваат на областа на правдата и внатрешните работи. Понатаму, авторот дава значење на поголемата вклученост на Европскиот парламент и Судот на правдата на Европската

Унија во оваа област, како и создавањето на Постојан комитет за внатрешна безбедност. Разработени се и постапките на одлучување во оваа област, кои со Договорот од Лисабон претрпеа суштински измени. На крајот од оваа глава, авторот се осврнува на постоечките и идни стратешки програми и насоки за развој на областа на правда и внатрешните работи.

Наредните глави од учебникот се однесуваат на политичките области од областа на правда и внатрешни работи според Договорот од Лисабон. Осмата глава се однесува на граничните контроли и визи и се осврнува на ефикасно граничното управување на територијата на Европската Унија, како и опсегот на надлежности утврден според Договорот од Лисабон.

Во деветтата глава авторот ја разработува политиката на азилот според Договорот од Лисабон преку опсегот на надлежности, мешаните интеграциски текови, Еуродак регулативата за идентификација на барателите на азил, а со тоа неизбежно и потребата од почитување на човековите права и слободи.

Десеттата глава се однесува на политиката на имиграција и идентично како и претходните две глави, се однесува на опсегот на надлежности според Договорот од Лисабон, спогодите за реадмисија, слободното движење на граѓаните во рамки на Европската Унија, како и почитување на човековите права и слободи.

Соработката во граѓанската материја според Договорот од Лисабон е разработена во глава единаесет и покрај институционалниот развој и институционалната рамка, ја разработува и постоечката легислативна рамка, како и внатрешниот пазар, прекуграничните импликации, семејното право, инструментите на меѓународното приватно право и делови од судската пракса.

Глава дванаесет ја обработува правосудната соработка во кривичната материја, опфаќајќи ги кривичното право во Договорот од Лисабон, материјалното кривично право, како и заемната правна помош и заемното признавање како камен-темелник на соработката во оваа област. Опфатени се механизмите на соработка и обемна судска пракса при објаснувањето на инструментите како Европскиот налог за апсење, Европскиот докажен налог и Европскиот извршен налог.

Глава тринаесет се однесува на полициската соработка според Договорот од Лисабон и, покрај договорната основа, опфаќа и полициска соработка која се однесува на размена на податоци и оперативната соработка. Посебно значаен дел од оваа глава авторот посветува на приоритетните области на полициската соработка кои се однесуваат на борбата против тероризам, сериозниот и организиран криминал, како и компјутерскиот криминал, притоа објаснувајќи повеќе тела и агенции кои функционираат во рамки на Европската Унија за развој на соработката во оваа област.

Во глава четиринаесет авторот ги разработува постоечките институции, тела, агенции и механизми кои постојат во рамки на правосудната соработка во граѓанска и кривична материја, како и во полициската соработка. Авторот во оваа глава ги обработува Европска правда, Европол, Европскиот јавен обвинител, Европската канцеларија за борба против измамите, Заедничките истражни тимови и Европската судска мрежа во граѓанска и кривична материја.

Последната петнаесетта глава се однесува на заштита на човековите права во рамки на Европската Унија како нераскинлив дел од правото на Европската Унија и областа на правда и внатрешни работи. Во оваа глава авторот го разработува развојот на човековите права во рамки на Европската Унија и улогата на Судот на правдата во развојот на општите принципи на правото на Европската Унија. Разработен е институционалниот развој на човековите права и нивно инкорпорирање во договорите. Посебен дел од оваа глава е посветен на Повелбата за основните права како правно-обврзувачки документ за државите-членки, односот на Повелбата со Европската конвенција за човекови права, како и односот на Судот на правдата на Европската Унија со Европскиот суд за човекови права, а сето тоа во насока на евентуално пристапување на Европската Унија кон Европската конвенција за човекови права како договорна страна.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот со наслов „Правда и внатрешни работи на Европската Унија“ на авторот проф. д-р Ивица Јосифовиќ од методолошки, систематски и логички аспект претставува значајна библиографска единица во која на современ начин се прикажани и објаснети најважните поими, категории и институти правда и внатрешни работи во рамки на Европската Унија. Материјата е презентирани на јасен, разбирлив, студиозен, стручно-методолошки начин, проследен со илустрации и примери. Сметаме дека овој труд ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност, па затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на погоре изнесеното му предлагаме на Наставно-научниот совет на Правниот факултет во Штип ова учебно помагало (учебник) со наслов „Правда и внатрешни работи на Европската Унија“ од проф. д-р Ивица Јосифовиќ да го одобри за издавање.

Рецензенти

**Академик д-р Владо Камбовски,
редовен професор во пензија, с.р.**

**Д-р Никола Тупанчески,
редовен професор, с.р.**